

Tonca iz lonca.

Nenavadna zgodba iz starih časov.

6.

red Tonovo hišo je bilo poslej dan za dnevom vse živo. Po vasi se je raznesla novica, da imajo drobenecnega fantka, in otroci so prihajali, da bi ga videli, zakaj kar so slišali o njem, jih je tako mikalo, da bi se radi prepričali, če je res.

In so videli, da je res.

Tonca je bil majčken, a uren in bister, da mu niso bili kos. Veselo so se zasmeli, ko so ga zagledali pritlikavčka, čudili se njegovemu obrazku z živimi očmi, lepim noskom, rdečimi polnimi lički, s smehljaajočimi usteci, prijemali ga za ročice, mu pripovedovali ob prstkih, kako je nesel palček v mlin, kazalček prinesel iz mlina, sredinček lepo skuhal, prstanček počuh, mezinček pa vse pojedel, a je le majčken ostal.

»Kakor ti,« so še dodali in se od srca smejali.

Tudi Tonca se je smejal.

»Ali znaš tudi že plezati?« ga je vprašal Gruntaričin najmlajši, ki je bil kuhan in pečen pred Tonovo hišo. Drugi so mu rekli, naj ga vpraša, ker bi radi videli njegove nožice.

»Nisem še poskusil,« je povedal Tonca. — »Pa poskusi! Glej, takole

se plezal!« je rekel največji med njimi, stopil k hruški, jo objel in se poganjal po deblu navzgor. Ko je dosegel prvo vejo, se je hitro spustil po deblu na tla, zakaj bal se je, da bi prišla Polona in ga nagnala.

Tonca je zadovoljno gledal junaka in se je hotel tudi postaviti. Hruške ni mogel objeti, kakor jo je oni, a vendar se je oprijel debela in iskal raskavih mest v skorji, da bi se laže vzpenjal. Pa ni šlo. Čeveljčki so bili gladki in se ni mogel nanje opirati.

»Sezuj se, sezuj se!« mu je svetoval ves zbor otrok.

Tonca jih je poslušal. Kar na tla je sedel in se sklonil, da bi si odvezal čeveljčke.

Pa mu ni bilo treba. Otroci so se prerivali, kdo bi mu jih razvezal in sezul. Največji je vse odrinil in ga sezul. Tedaj so ga vsi obstopili in gledali njegove nožice in prstke in se smejali, češ da je njihov palec tako velik kakor vsa njegova nožica.

Mali je veselo poskočil, ko je bil bos kakor drugi otroci.

»Zdaj pa pokaži, če znaš res plezati!« mu je dejal največji in stopil k hruški, kjer je počakal, da je pritekel Tonca za njim.

»O, zdaj pa pojdel!« je zaklical Tonca, ko se je vnovič oprijel debla in si pomagal še z nožicami. Urno je plezal, otroci so ga začudeno gledali, zlasti tisti, ki umetnosti plezanja še niso poskusili, ker se niso upali. Kakor žabica rega se je vzpenjal, da so bili vsi mnjenja, da pleza hitreje kakor največji.

To priznanje je največjega užalilo in razjezilo. Ne da bi kaj rekel, je iztegnil roko in še dosegel Tonca in ga požgečkal pod mehkimi nožicami. Tonca je z obema brcnil, ker ni pomislil, da se samo z ročicama ne bo mogel obdržati na deblu. Ročice so popustile in telebnil je na tla.

Otroci so zavreščali, največji pa jo je brž popihal izpred hiše na cesto, kjer je počakal, kaj bo.

Vreščanje je priklicalo iz hiše Polono. Mali je bil že pokonci, samo ročico je držal na čelo. Otroci so povedali, kaj se je zgodilo, in Polona je začela na ves glas kričati nad onim na cesti in mu zagrozila, da mu že pokaže, če bi si upal še kdaj k njim.

Dečak se ji je smejal in začel kar na lepem dražiti:

Tonca iz lonca
plezal na hruško,
hruške natrgal,
doli jih vrgel
in pobral — buško!

Polono je tako razdražil, da je vzela iz butare pred hišo krepelce in se spustila za nagajivcem, ki je bežal, kar so ga nesle boste noge, in kričal in ponavljal svoje zmerjanje. Otroci so videli, kako je Polona jezna, in so se bali, da bi se znesla nad njimi, pa je niso čakali. Na vse strani so se razbegli in še sami začeli ponavljati pesem, ki so jo slišali.

Poslej ni bil več mali Tonca Tonov, postal je Tonca iz lonca. Polona je bila huda, a čimbolj je kazala svojo nejevoljo ob tem imenu, tem češče ga je slišala. Vsak, ki je šel pod hišo po cesti, je malega tako poklical in se mu je smejal, ko se je oglasil. Mati ga je karala in mu prepovedala, da se ne sme nikomur oglasiti, ki bi ga tako klical.

»No, saj ni to nič tako hudega!« je menil očka Tona.

»In meni je tako všeč!« je pripomnil Tonca.

»Ali je hudo ali ni hudo, ali ti je všeč ali ti ni, jaz ne maram, da bi se te prijelo ime, ki ti ga je oni nepridiprav dal! Nobenega ne pustim več pred hišo, ki te bo tako poklical, ali če bom slišala, da ti je tako rekel,« je Polona vztrajala pri svojem.

In tako se je zgodilo, da je bilo pred Tonovo hišo vedno manj otrok in da so s časom kar vsi izostali, ker Polona je držala besedo. Samo če je ni bilo doma, so se oprezno približevali, poklicali Tonca iz lonca ter ga vprašali, če ni mame. Ako jim je povedal, da sta sama z očkom, so prišli in se z njim igrali, sicer so jo pobrisali, preden se je prikazala Polona na pragu.

Ker se je bil Tonca privadil otrok, mu je bilo dolg čas, ko si niso več upali prihajati k njemu. Neredko jo je zato skrivoma popihal v vas in se pomešal med otroke že pri prvi hiši, odkoder pa so ga navadno zvabili še dalje po vasi.

Polona je bila ob takih prilikah, ko ga je pogrešila, vsa iz sebe. Iskala ga je okoli hiše, ljubeznivo klicala, a ko se ji ni oglasil, je vedela, da je moral med otroke. Ni ji dalo miru. Šla je po vasi, povpraševala od hiše do hiše in ko ga je našla, se je znesla nad otroki, malega pa pobrala in karala ter nesla domov.

Otroci v smeh in za njo.

Tonca iz lonca
bi romal rad v Rim,
pa Pikapolonca
priteče za njim.

Tonca iz lonca
brž mora domov,
da Pikapolonca
bob dá mu siróv!

Tako so se znašali nad Polono, ki svoji jezi ni mogla dati drugače duška, kakor da je pobirala kamenje in ga lučala v razposajene paglavce. Pa ni nič izdalo. Spretno so se umikali kamenju in še bolj kričali. Ustrašili so se in obmolknili ter zbežali šele, ko je prišel iz izbe Tona in izpod hruške zavpil nad njimi.

Toncu je bila tudi ta pesem všeč in čudil se je materi, da je tako huda. Ko je bil sam in je mislil, da ga ne sliši, jo je ponavljal, kakor jo je ujel v svoja ušesca. Očka se mu je smejal, če ga je slišal, in zato jo je Tonca še bolj pogumno pel, dokler je ni izkupil.

V pesku, ki ga je bil nanosil Tona pred hišo, da bi se mali v njem igral in preganjal čas, je ob gradnji cest in predorov pozabil, da mama na klopi pod hruško pere. Na ves glasek je zapel prvi kos pesmi, kar je začutil, da ga je zgrabila neusmiljena roka trdo okoli prsi in ga dvignila. Prestrašeno je pogledal in ni mogel verjeti, da je mama.

»Čakaj, ti neubogljivec! Ali se to pravi mater poslušati in spoštovati?« Polona je bila huda in ga je — našeškala.

Tonca je tedaj prvič zajokal, zakaj bil je prvič tepen. Mati ga je odložila in mali je videl, da ji je težko in da se ob njegovem joku komaj premaga, da ne bi še sama jokala. Tudi očka ga je prišel tolažiti. Ko je videl, da ima jok tako moč, da je radi njega pustil očka delo, se je začel še bolj dreti. In tedaj je prišla še mati k njemu in ga mi-

lovala pa mu obljubljala, da ga ne bo več tepla, če bo priden. Pa ni vse nič pomagalo. Ko so se začeli doli na cesti zbirati otroci in so še odrasli prihajali pred hiše in gledali, kaj se godi pri Tonu, je bilo Poloni neznansko žal, da se je spozabila nad otročkom in se tako dala ljudem v zobe, kako je trda in neusmiljena z nedolžnim nebogljjenčkom.

Tudi Tonu je bilo nerodno. Tedaj je pogledal v medenko in videl, da je tam na koncu veje, ki bi jo s tal lahko dosegel, ena hruška že lepo rumena. Nič ni rekel, segel je po njej, jo utrgal in jo pomolil Toncu.

Mali je z obema ročicama hlastnil po njej in pri priči pozabil jokati. Polona je bila vsa vesela, da ji je mož tako lepo potolažil otroka, in oddahnila se je, ko so se radovedneži porazgubili tam doli s ceste.

»Viš, Tonca, če boš priden, boš vsak dan zdaj jedel hruške! Poglej, koliko jih je!« se mu je podobrikala Polona in pokazala na drevo.

»Dobre hruške, boljše ko bob!« ji je povedal Tonca in pokazal medenko; ogrizena je bila že od vseh strani, kakor bi jo oglodal polh, zakaj Tonca ni imel večjih zobkov ko ta sladkosnede godrnjač, ki so mu Polonine medenke tudi dišale.

»Ali bi rad še katero?« ga je vprašal Tona, ko je videl, da je do peška objedel hruško in ni vedel, kaj bi napravil z otrebkom.

»Tisto vrzi kar proč, da se ne zadaviš!«

Poslušal je mater Polono, zagnal otrebek v travo, potem pa se z ročicama potrepljal po trebuščku.

»Tonca zdaj sit!« se je pohvalil.

»Prav je, da si sit, samo siten več ne bodi!« je dejala Polona in šla h klopi, kjer jo je čakalo v čebru namočeno perilo. Tona pa se je vrnil v izbo in pri svojem delu požvižgaval.

Hruška medenka pa je bila posled dan za dnem večja skušnjava za Tonca, dokler se ni v njej prečudno odločila usoda njegovega življenja.

(Dalje.)

Fr. K.

Pomladna.

*Sonce spet prijazno sije,
novo nam življenje klije.*

*Cvetje novo pesem poje,
pesem čista, sveta to je.*

*Praznik polja je poljubil,
ptičke v gozdu je zasnubil.*

*V zemljo in nebo udarja,
ne prestraši se viharja.*

*Mi z Marijo se igramo,
v sredi Jezusa imamo.*